

SUCCESSVOLLE HERBESTEMMINGEN IN EUPEN EN SPA

ARCHITECTUURUITSTAP

VRIJDAG 2 JUNI 2017

OVER HERGEBRUIK

Verstandig omgaan met de beschikbare ruimte, met materialen en met de herinneringen die aan bepaalde plekken verbonden zijn, leidt haast vanzelf tot het hergebruiken van oude gebouwen. Herbestemming is een evidentie geworden, zelfs los van de culturele waarden die soms toegekend zijn aan oude gebouwen. Nieuwe projecten met nieuwe programma's worden ingelijfd in bestaande ruimtes en bestaande structuren. Dat kan gepaard gaan met nieuwbouw - het ene hoeft het andere geenszins uit te sluiten.

Deze architectuurreis neemt ons mee naar twee unieke herbestemmingsprojecten die een eigenzinnige stempel drukken op het Belgische landschap.

Roel De Ridder
Artistiek directeur

Parlement van de Duitstalige Gemeenschap

2013, Eupen

Atelier Kempe Thill

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap was oorspronkelijk een sanatorium. Het gebouw dateert uit 1906.

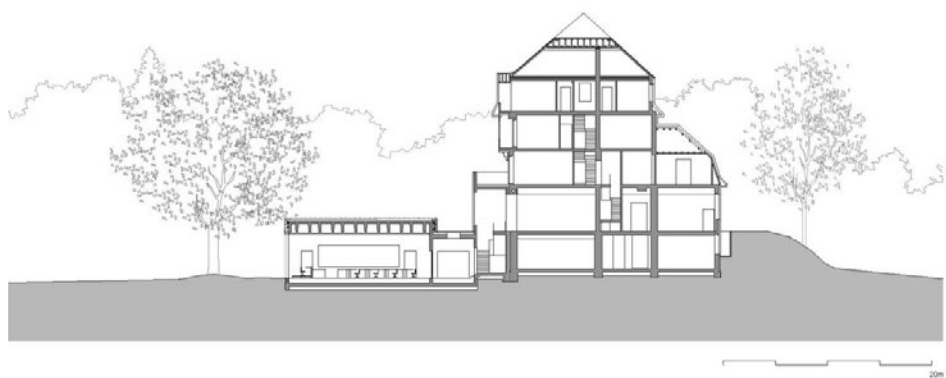
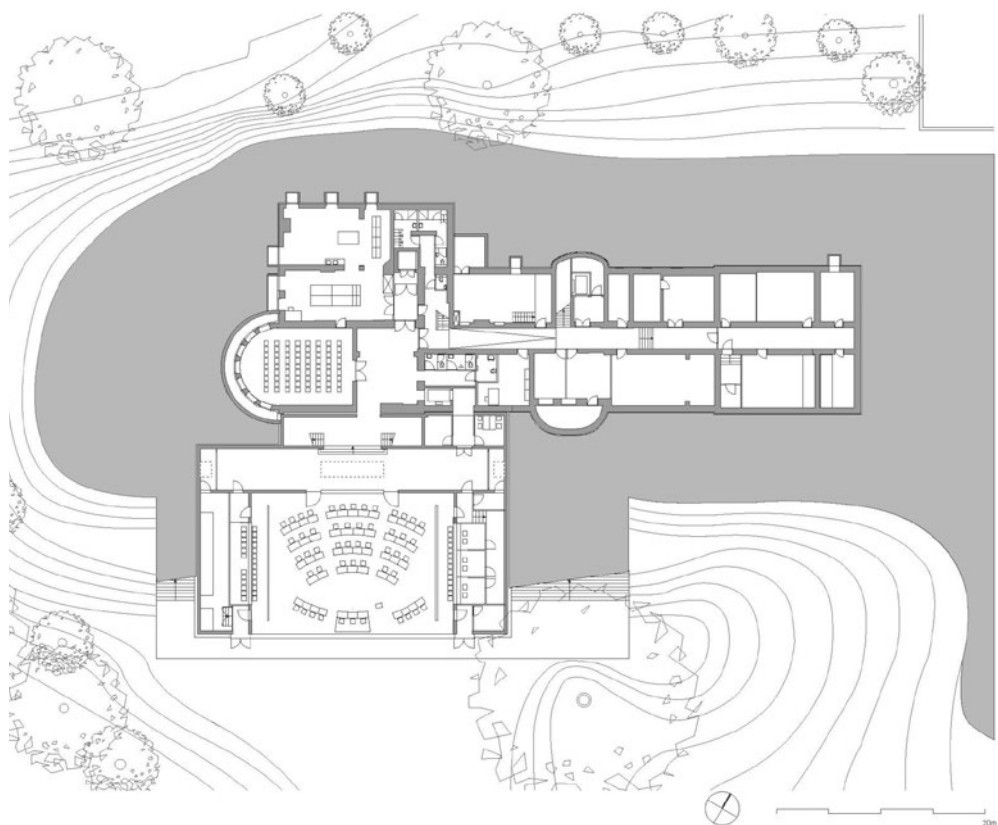
Atelier Kempe Thill mocht de herbestemming uittekenen nadat dit Rotterdamse bureau was uitgeroepen tot winnaar van een internationale prijsvraag. Het parlement – het kleinste van Europa – is de officiële vertegenwoordiging van de 74.000 inwoners van de taalgemeenschap in het oosten van België.

Het project telt twee delen: de verbouwing van het imposante sanatorium tot een multifunctioneel kantoorgebouw en een uitbreiding met een zaal voor de parlementaire zittingen. Het bestaande gebouw is zowel functioneel als energetisch hersteld. Naast de gevel, de ramen en het leien dak zijn de technische installaties compleet vervangen. De architecten hebben wel alle aanwezige historische details zorgvuldig bewaard. De uitbreiding is in de vorm van een halfondergronds bouwlichaam voor het bestaande bouwwerk gezet. Door zijn groendak en groengevels voegt de nieuwbouw zich moeiteloos in het omringende parklandschap in en versterkt hij de monumentaliteit van het bestaande gebouw. De parlamentszaal kreeg – voortbouwend op de lokale houttraditie – een speciaal ontwikkelde akoestische houtbekleding. Vanuit deze zaal heb je een prachtig uitzicht op het landschap.

Kempe Thill is een bureau met Duitse Roots: zowel André Kempe als Oliver Thill studeerden aan de universiteit van Dresden. Het bureau gaat op een behoedzame manier om met gebouwen uit het verleden. Ze hebben zich zowat gespecialiseerd in het 20ste eeuwse bouwkundig erfgoed – hun kantoren zijn niet voor niets gevestigd in de modernistische Van-Nellefabriek in Rotterdam. In herbestemmingen en renovaties gaan ze telkens op zoek naar de elegantie van oude gebouwen. Kempe Thill kiest bewust voor continuïteit eerder dan voor contrast. Het bureau combineert vormelijke en vooral materiaalgerelateerde gratie met een zekere neutraliteit. In feite zijn de ruimtes die ze creëren vrij universeel, in die zin dat ze diverse gebruiksmogelijkheden toelaten. Het zijn de materialen en de bouwdetails die ze specifiek maken.

Sinds hun oprichting hebben ze de 'European 5'-wedstrijd gewonnen, de 'Rotterdam-Maaskant'-prijs ontvangen en waren ze 'Dutch Architect of the Year' in 2011. Ze zijn ook in België actief met onder andere de 19de eeuwse concerthal De Harmonie, de renovatie van de Antwerpse Rozemaai-appartementen en het onderzoekslaboratorium van de KULeuven in Genk.

Sportcentrum La Fraineuse

2015, Spa
BAUKUNST

Architectenbureau **BAUKUNST** is in 2008 opgericht door Adrien Verschuere. Het richt zich op publieke en private projecten, en dit zowel in België als in het buitenland. Het Brusselse kantoor speelt in op de behoeftes van de gebruiker en tracht tegelijk een antwoord te bieden op specifieke vraagstukken van de hedendaagse architectuur. Het werk van BAUKUNST getuigt van een doorgedreven ontwerpattitude, waarbij constructie en ontwerp elkaar aanvullen en versterken. Naast La Fraineuse ontwierp dit bureau ook het Brusselse buurt-park 'Quatre-Vents'.

Het sportcentrum ligt in kasteeldomein La Fraineuse. Een glooiend, bosrijk landschap aan de rand van Spa, waar de beau monde in de 19de eeuw kastelen liet bouwen. Een plek met geschiedenis: Keizer Wilhelm II verbleef er tijdens WO II en na de oorlog sloot men er een vredesakkoord.

BAUKUNST won de ontwerpwedstrijd voor de renovatie van het sportcentrum en de bouw van een nieuw onthaalcentrum. Het Brusselse bureau herschreef de opdracht: in plaats van aparte gebouwen in te planten, schoof Baukunst één nieuw complex in de sokkel van het kasteel, volledig in isolerend beton. In één beweging dragen en isoleren de zestig centimeter dikke monolithische wanden het gebouw.

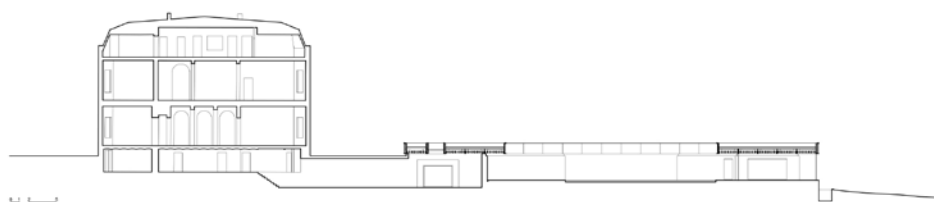
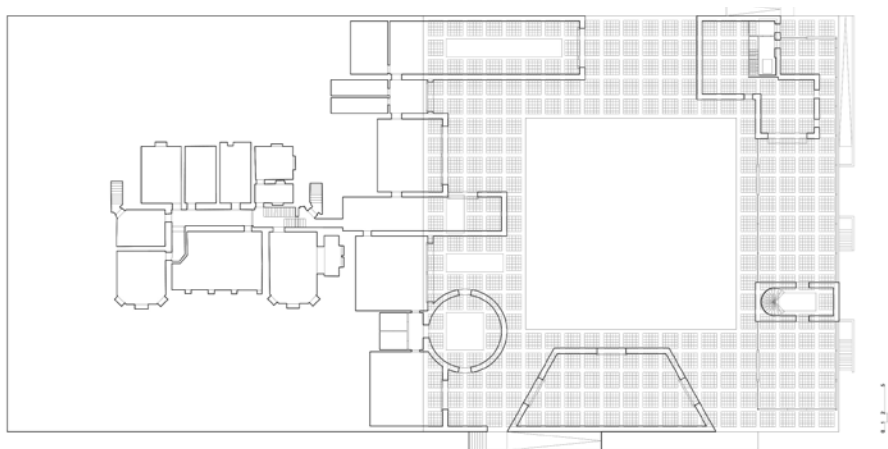
Rond een ruime patio kwamen het onthaal, een sportzaal, cafetaria en kleedkamers te liggen.

De betonnen raamloze volumes, het dak dat als een tijdelijke shelter over het geheel ligt en de patio met breuksteen wekken de indruk van een archeologische site. Alsof in Spa de funderingen van keizer Nero's Romeinse villa zijn blootgelegd.

Landschapsarchitect Bas Smets werkte mee aan het masterplan en vernieuwde de buitenaanleg. Hij verlegde de wegen en de parking op het domein, om de site autovrijer te maken. Geslaagd, op een kleine dissonant na, want de asfaltparking slaat een zwart gat in het natuurlijke geheel.

La Fraineuse won in 2016 de Staalbouwprijs 2016 in de categorie utiliteitsbouw. Het project is ook terecht opgenomen in de shortlist van de Mies van der Rohe award 2017.

OVER ARCHITECTUURWIJZER

Architectuurwijzer (AW) is een culturele architectuurvereniging. AW is geworteld in Limburg, maar houdt de ogen open voor wat zich buiten de provinciegrenzen afspeelt – in Vlaanderen, de Euregio Maas-Rijn, Europa, de wereld.

Architectuurwijzer is een culturele actor.

AW wakkert het debat over de rol van ruimteproductie aan en wijst op de band tussen het artistieke en het maatschappelijke. Architectuur wordt immers bewoond/gebruikt/ervaren en heeft daardoor impact op de samenleving. AW stimuleert ontwerpers én gebruikers om prioriteiten te stellen en om over alternatieven te denken.

Architectuurwijzer is een denktank voor stedelijkheid.

Stedelijkheid mag niet begrepen worden als synoniem voor verstedelijking. De focus ligt juist op het samen-denken van stad en land. Limburg kent een multipolaire ruimtelijke ontwikkeling. Het is een mozaïek van 44 steden en gemeenten die samen één geheel vormen: 'Stad Limburg'.

Architectuurwijzer is de motor van een netwerk.

AW richt zich zowel tot het grote publiek als tot professionals en verbindt hen rond actuele kwesties. Architecten, stedenbouwkundigen, politici, kunstenaars, vormgevers, studenten, onderzoekers, mensen in de straat... willen we betrekken bij grote en kleine ruimtelijke vraagstukken in het Limburgse landschap. Als onafhankelijke speler is AW daarvoor goed geplaatst.

COLOFON

Productie:

Iris Peeters

Redactie:

Roel De Ridder

Eindredactie:

Lieve Drooghmans – Pianta

Vormgeving:

Tim Willems – Shakkei

Oplage:

60 exemplaren

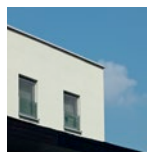
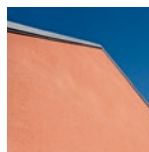
Verantwoordelijke uitgever:

Architectuurwijzer vzw,
Postbus 80, 3500 Hasselt
info@architectuurwijzer.be
www.architectuurwijzer.be

Superieure
kwaliteit

Van
ondergrond
tot
afwerking!

Uw gevel, onze specialiteit!

- **Gecertificeerde buitengevelisolatiesystemen**
- **Organische gevelpleisters voor een strakke afwerking**
- **Minerale gevelpleisters met een matte look**
- **Buitenverven**
- **Uw kleur op maat**

Jarenlange
expertise

Totaal-
oplossingen!

Uw specialist in ruwbouw!

- Metselmortels, betonmortels en dekvloermortels
- Mortels en beton voor alle bouwprojecten
- Technische mortels
- Tegellijmen

Firestone

BUILDING PRODUCTS

NOBODY COVERS YOU BETTER.™

www.firestonebpe.com • info@fbpe.be

Firestone RubberGard™

The EPDM reference

Erkend verdeler / Distributeur agréé

www.cpe.be • info@cpe.be

CPE Genk
Vaartstraat 11
3600 Genk
tel. 089 62 95 63

CPE Schoten
Wijtschotbaan 7
2900 Schoten
tel. 03 658 43 65

CPE Overpelt
Leon Bekaertlaan 4
3900 Overpelt
tel. 011 34 09 30

CPE Herstal
1ère Avenue 45-47
4040 Herstal
tel. 04 220 97 70

CPE Melle
Brusselsesteenweg 188a
9090 Melle
tel. 09 210 59 79

NEW

CPE Sint-Niklaas
Industriepark-West 61
9100 Sint-Niklaas
tel. 03 760 09 60

Nextel Wommelgem

AZ Maria Gent

Sporthal Kiewit

Dow Corning Seneffe

AirMaster® Sphere

A Tarkett Company

THE ULTIMATE
FLOORING EXPERIENCE

AirMaster® Sphere

DESSO

A Tarkett Company

THE ULTIMATE
FLOORING EXPERIENCE

STERKE ARCHITECTUUR MET LEIEN

Kermt [BE] - Claes - Vanoppen [Kermt]

Cielle [BE] - Ph. Bosquée [Marche-en-Famenne]

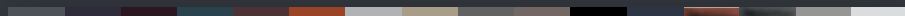

Barvaux [BE] - LRARCHITECTES [Tourinnes-Saint-Lambert]

**NIEUW!
SOLESIA
ONZICHTBAAR
ZONNEDAK**

Ga naar: www.solesiacalculator.com/nl

an **etex** company

Erik Wouters - Account Manager Dak - Kuiermansstraat 1 - 1880 Kapelle-op-den-Bos - België
Tel. +32 (0)15 71 71 71 - erik.wouters@eternit.be - www.eternit.be

BRICKS & BRICK SOLUTIONS

VANDERSANDEN
GROUP

NIEUW FORMAAT

LF 40

240 x 90 x 40 mm

Elegantie krijgt
een nieuwe dimensie.

VANDERSANDEN
BRICKS

Meer weten?

www.vandersandengroup.be

+32 (0)89 510 140

Ontdek de nieuwe Wasserstrich gevelstenen. Vers uit de oven.

NIEUW

501. HAGEN WS

502. HALDOR WS

503. BERIT WS

507. RUNAR WS

516. FLEMMING WS

Altijd op zoek naar nieuwe inspiratie voor uw bouwproject?

Mooie gevelstenen hebben cachet. Iets extra's. Soms niet te definiëren. Iets wat hen onderscheidt en daarom geknipt maakt voor net dat ene bouwproject.

Bekijk nu al de nieuwste Wasserstrich kleuren op de website en vraag de infobrochure en gratis stalen aan. Of bezoek ons in 1 van onze toonzalen (info op de website).

VANDERSANDEN
BRICKS

Meer weten?

www.vandersandengroup.be

cantillana

cpe

DESSO
A Tarkett Company

Eternit

VANDERSANDEN
GROUP

